

Opas nuorten osallisuuden kehittämiseen puolijulkisissa tiloissa

– esimerkkinä Lippulaiva

Nuorten Palvelu ry

1. Johdanto

Tämä opas on suunnattu kaikille, jotka haluavat työssään edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Opasta voivat hyödyntää esimerkiksi kaupungit tai kunnat, järjestöt sekä kaupalliset toimijat julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa.

Opas soveltuu erinomaisesti etenkin kauppakeskuksissa, kirjastossa, nuorisotyössä ja järjestyksenvalvonnassa työskenteleville ja sitä voi hyödyntää tarpeen mukaan joko kokonaisen hankkeen tai yksittäisen tapahtuman suunnitteluun.

Haluamme oppaan avulla levittää hyviä ja toimiviksi todettuja käytäntöjä ja ideoita nuorten osallistamiseksi sekä nuorten hyvinvoinnin ja turvallisuuden parantamiseksi. Kannustamme toteuttamaan nuorten osallisuustoimenpiteitä yhteistyössä ja moniammatillisesti.

Opas perustuu Nuorten Palvelu ry:n Nuorten osallisuuden kehittäminen kauppakeskus Lippulaivassa -hankkeelle, joka toteutettiin Espoossa vuosina 2021–2022.

1. Johdanto.....	2
2. Vallankumouksia nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ..	4
3. Kaupallisten tilojen nuoret	6
4. Osallisuus tehdään yhdessä.....	9
4.1 Mitä on osallisuus?.....	10
4.2 Nuorten osallistamisesta hyötyvät kaikki.....	11
4.3 Esimerkki osallisuushankkeen etenemisestä	12
5. Toimintamallit ja työkalut.....	13
5.1 Ideapajat.....	14
5.2 Kirjastopaja.....	16
5.3 Työmaavierailut.....	17
5.4 Verkkokokysely	18
5.5 Jalkautuminen	19
5.6 Pelisääntöpajat.....	20
5.7 Katutaidepaja	21
6. Nuorten tavoittaminen ja yhteistyö.....	22
6.1 Kohderyhmän tavoittaminen.....	23
6.2 Yhteisenä päämääränä nuorten hyvinvointi.....	24
6.3 Nuorten äänen vahvistaminen	26
7. Lopuksi	27
8. Luvuvinkit	28

2. Vallankumouksia nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi

Lippulaiva-hankkeesta tehdyn oppaan taustalla on Nuorten Palvelu ry:n visio toteuttaa vallankumouksia nuorten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseksi vahvoja kumppanuuksia ja nuorten toimijuutta vaalien.

Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tavoitteemme on rakentaa kestäviä ratkaisuja vakavimpiin nuorten oikeuksia ja hyvinvointia vaarantaviin ajan ilmiöihin.

Nuorten Palvelu ry on Kuopiossa vuonna 1969 perustettu valtakunnallinen sosiaalipedagogisen nuorisotyön kehittäjäjärjestö. Järjestö on puoluepoliittisesti sitoutumaton ja voittoa tavoittelematon.

Lippulaiva-hanke oli osa Nuorten Palvelu ry:n valtakunnallista Nuorten reviiireillä -toimintaa, jonka keskiössä ovat julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa tehtävä nuorten osallisuustyö sekä Noja® – Nuorten oma järjestyksenvalvoja -työmuoto.

Lippulaiva on Espoonlahteen vuonna 2022 avattu kauppa- ja kaupunkikeskus, josta löytyy sata liikettä, Espoon kaupungin palveluita, bussiterminaali ja metroasema.

Lippulaiva-hankkeessa yhteistyökumppaneina olivat kauppakeskusomistaja Citycon Oyj, järjestyksenvalvontayritys Securitas Oy, Espoon kaupunginkirjasto sekä Espoon kaupungin nuorisopalvelut. Hanketta rahoitti Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Opas on kehitetty tiiviissä yhteistyössä hankkeen yhteistyökumppanien kanssa.

3. Kaupallisten tilojen nuoret

Nuorten reviiereillä -toiminnassa on tehty valtakunnallista yhteistyötä kaupallisten tilojen nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi vuodesta 2010. Pääajatuksena on tehdä työtä yhteisövaikuttavasti niissä tiloissa (mm. kauppakeskuksissa ja liikennemyymälöissä), joissa nuoret viettävät vapaa-aikaansa ja kasvavat lähiyhteisön ja yhteiskunnan jäseniksi.

Kuva: Nuorten Palvelu ry

Kirjastopaja keräsi paikalle sekä nuokun vakiokasvoja että kirjastossa viihtyviä nuoria.

Kuva: Bea Bergholm

Kauppakeskuksissa viettävät aikaansa hyvin monenlaiset nuoret, osa heistä useiden tuntien ajan päivittäin. Heillä ei välttämättä ole ohjattuja harrastuksia eivätkä he ole aktiivisia nuorille suunnatuissa vaikuttamisen kanavissa, kuten nuorisovaltuustoissa tai oppilaskunnissa.

Näillä nuorilla on kuitenkin paljon kokemustietoa ja toiveita muun muassa siitä, miten yhteiselo nuorten ja aikuisten välillä sujuu ja miten nuorten sallitaan viettävän aikaa eri tiloissa. Nuorten mielipiteiden huomioiminen tilan suunnittelussa hyödyttää heitä osallisuuden ja vuorovaikutuksen näkökulmasta.

Kauppakeskus on näille nuorille tärkeä kasvuympäristö ja sosiaalisen elämän keskus. Esimerkiksi kauppakeskuksen tai kirjaston henkilökunta ja järjestyksenvalvonta osallistuu nuorten kasvatukseen omalla esimerkillään ja vuorovaikuttamalla rakentavasti nuorten kanssa.

“Kauppakeskukset ovat nuorille tärkeitä kasvu- ympäristöjä ja sosiaalisen elämän keskuksia.”

Hankkeessa kehitettiin kaupallisissa tiloissa paljon aikaansa viettävien nuorten osallisuutta, vaikuttamisen mahdollisuuksia ja vastuunottoa Lippulaivan suunnittelussa ja valmiin kauppakeskuksen alkuvaiheessa. Hanke oli suunnattu noin 10–18-vuotiaille paljon kauppakeskuksissa aikaansa viettäville nuorille.

Nuoret vaikuttivat hankkeen aikana konkreettisesti muun muassa keskuksen tilojen suunnitteluun ja viihtyisyyteen, kirjaston sisustukseen ja aktiviteetteihin sekä olivat luomassa kauppakeskuksen yhteisiä pelisääntöjä.

Tavoitteena oli mahdollistaa kohderyhmän nuorille positiivinen kokemus heille merkityksellisen tilan kehittämiseen vaikuttamisesta. Lisäksi tavoitteena oli parantaa nuorten ja kauppakeskuksen nuoria kohtaavan henkilökunnan (järjestyksenvälöntä, liikkeen henkilökunta, asiakkaat) välistä vuorovaikutusta.

“On tärkeää huomioida kunkin alueen tai tilan erityispiirteet ja -vaatimukset.”

Tämän oppaan tekemisessä on huomioitu Espoonlahden ja kaupunkikeskus Lippulaivan alueen erityispiirteet. Opasta hyödynnettäessä on tärkeää huomioida kunkin alueen tai tilan erityispiirteet ja -vaatimukset sekä niiden vaikutus hankkeen toteuttamiseen ja kohderyhmän kanssa toimimiseen.

Espoonlahden alue on laaja mutta tiiviisti asuttu ja alueen ihmiset tulevat hyvin monenlaisista sosioekonomisista taustoista. Alueella on paljon kouluja, kirjastoja, nuorisotiloja ja harrastusmahdollisuuksia ja iso osa Espoonlahden väestöstä onkin lapsia, nuoria ja lapsiperheitä. Myös senioreja asuu alueella paljon ja kauppakeskuksessakin käy hyvin eri-ikäisiä ihmisiä, mikä toisinaan aiheuttaa ristiriitoja sukupolvien välille.

Espoonlahden lähialueella on useampia nuorisotiloja, joiden kautta hankkeessa tavoitettiin nuoria ja tehtiin muutenkin tiivistä yhteistyötä. Jo olemassa olevat hyvät suhteet nuorisotoimen, kirjastojen ja kauppakeskusten välillä helpottivat hankkeen aloitusta. Hyviin ja toimiviin verkostoihin kannattaakin panostaa, siitä lisää luvussa 6.2.

4. Osallisuus tehdään yhdessä

Osallisuus toteutuu vuorovaikutuksessa
ihmisen ja yhteisön välillä.

4.1 Mitä on osallisuus?

Osallisuuden edistäminen on sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla keskeinen tavoite. Osallisuuden avulla ehkäistään huono-osaisuutta, edistetään yhdenvertaisuutta ja parannetaan fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia.

Osallisuuden käsite on laaja ja sen määrittely ei ole yksiselitteistä. Osallisuuden nähdään usein olevan ainakin kuulumista, yhteisöllisyyttä, yhteensopivuutta, mukaan ottamista, osallistumista, päätöksenteon prosesseihin vaikuttamista ja demokratiaa. Osallisuus sisältää sekä sosiaalisen että poliittisen puolen.

Osallisuus toteutuu vuorovaikutuksessa ihmisen ja yhteisön välillä. Osallistavaa ollakseen tämän vuorovaikutuksen on oltava muun muassa mukaan ottavaa, hyväksyvää, rohkaisevaa ja vaikuttamismahdollisuuksia tarjoavaa.

“Osallisuutta määrittelee myös yksilön henkilökohtainen kokemus osallisuuden toteutumisesta.”

Osallisuutta määrittelee myös yksilön henkilökohtainen kokemus omasta osallisuudestaan ja sen toteutumisesta.

Nuorille suunnatuissa osallisuustoimenpiteissä on olennaista huomioida nuoren ikä- ja kehitystaso: 10-vuotiaat kaipaavat erilaista osallistumista kuin 18-vuotiaat. Lippulaiva-hankkeen tapahtumiin osallistuville nuorille kerrottiin useassa

vaiheessa toiminnan tarkoituksesta ja siitä, mitä esimerkiksi ideapajassa tai muussa tapahtumassa tehdään ja miksi heidän osallistumisensa on tärkeää. Muistutimme myös nuoria turvallisesta ilmapiiristä muun muassa kehottamalla antamaan kaikille osallistujille puheenvuoron ja kuuntelemaan muita.

Hyödynsimme nuorille jo valmiiksi tuttuja ympäristöjä, kuten kirjastoa ja nuorisotiloja, millä pyrimme lisäämään tunnetta turvallisuudesta ja osallistumisen helppoudesta.

Nuorten osallisuudesta, osallisuuden käsitteestä ja osallisuuden laatukriteereistä löytyy lisätietoa ja -lukemista oppaan lopusta.

4.2 Nuorten osallistamisesta hyötyvät kaikki

Nuorten osallistamisesta eivät hyödy pelkästään kohderyhmän nuoret, vaan kaikki nuorten osallisuuden eteen tehdyt toimenpiteet tukevat muidenkin toimijoiden työtä.

Kauppakeskus

- + turvallisuus paranee, kun nuorten häiriökäytöstä ehkäistään
- + tuttuus nuorten kanssa lisääntyy ja kynnys puuttumiseen madaltuu
- + nuorten kokemus kauppakeskuksessa asioinnista paranee
- + keskuksen vuokralaisten tietämys nuorten hyväksi tehtävästä työstä lisääntyy
- + tuttuun ympäristöön kasvaneet nuoret asioivat todennäköisesti myös jatkossa kauppakeskuksessa

Nuorisotoimi

- + ennaltaehkäisevä verkostoyhteistyö hyödyttää laajasti nuorten ilmiöiden tunnistamista
- + nuorten ilmiöihin reagointi ja puuttuminen tarvittaessa helpottuu ja nopeutuu
- + eri toimijoiden päällekkäinen työ vähenee
- + nuorten osallistamisen työkaluja on helppo hyödyntää jatkossa

Nuoret

- + saavat mielekästä tekemistä
- + saavat kokemuksen konkreettisesta vaikuttamisesta heille tärkeään tilaan
- + tulevat kuulluksi ja kohdatuksi omana itsenään
- + hankkeen tapahtumien kautta nuoret tutustuvat kauppakeskuksessa työskenteleviin ihmisiin ja toisiinsa
- + häiriökäyttäytyminen vähenee, kun nuoret tutustuvat kauppakeskuksessa työskenteleviin ihmisiin

Järjestyksenvalvonta

- + järjestyksenvalvonnan ja nuorten välinen tuttuus ja luottamus lisääntyvät
- + nuorten kanssa haastavien tilanteiden ennakointi paranee
- + kynnys puuttumiseen madaltuu ja keinot puuttua nuorten toimiin monipuolistuvat
- + järjestyksenvalvonta tulee lähemmäs ihmisten ja nuorten arkea ja tuttua ympäristöä

Kirjasto

- + kirjasto saa ainutlaatuista tietoa, toiveita ja palautetta nuorilta kirjaston tiloja ja toimintaa koskien
- + henkilökunnan ja nuorten välinen tuttuus ja luottamus paranee
- + kynnys puuttumiseen madaltuu
- + henkilökunnan osaaminen paranee
- + yhteistyö hankkeessa tukee kirjaston omia osallisuustavoitteita

4.3 Esimerkki osallisuushankkeen etenemisestä

Tätä Lippulaiva-hankkeen pohjalta tehtyä prosessikaaviota voi hyödyntää erityisesti vastaavan nuorten osallisuushankkeen suunnittelussa, tai sitä voi soveltaa tarpeen mukaan lyhytaikaisempiin projekteihin. On hyvä huomioida, että muiden toimijoiden tukea ja yhteistyötä tarvitaan hankkeen jokaisessa vaiheessa, ja tässä on listattuna vain toimista keskeisimmät.

kevät -21

- hankkeen ja aikataulun tarkempi suunnittelu
- viestinnän ja somekanavien käynnistäminen
- jalkautuminen, nuorten tavoittaminen ja hankkeesta kertominen
- yhteistyökumppaneihin tutustuminen, verkostojen luominen
- kartoituskysely nuorille verkossa

Nuorisotoimi:

- jalkautumismahdollisuuden tarjoaminen
- alkukartoituksesta viestiminen nuorille

Järjestyksenvalvonta:

- jalkautumismahdollisuuden tarjoaminen järjestyksenvalvonnan kanssa

syksy -21

- ideapajojen (3 kpl) suunnittelu ja toteutus
- työmaavierailujen (2 kpl) suunnittelu ja toteutus

Nuorisotoimi:

- tilojen tarjoaminen ideapajoille- ideapajoista viestiminen nuorille ja niihin osallistuminen

Kauppakeskustoimija:

- tilan tarjoaminen ideapajoille ja niihin osallistuminen
- työmaavierailun toteutuksessa avustaminen

Kirjasto:

- ideapajoista viestiminen nuorille ja niihin osallistuminen

kevät -22

- yksi ideapaja
- pelisääntöpajojen (2 kpl) suunnittelu ja toteutus
- pelisääntöäänestys verkossa
- pelisääntöjen viimeistely ja julkaisu

Kauppakeskustoimija:

- pelisääntöpajoihin osallistuminen
- pelisääntöjen hyväksyminen ja niistä viestintä

Järjestyksenvalvonta:

- pelisääntöpajoihin osallistuminen, järjestyksenvalvonnan esittely nuorille
- pelisääntöistä kommunikoiminen nuorille

syksy -22

- moniammatillisen yhteistyöverkoston käynnistäminen
- katutaidepaja nuorille
- nuorten osallisuuden arviointi

Kirjasto/nuorisotoimi:

- katutaidepajasta tiedottaminen nuorille ja siihen osallistuminen

5. Toimintamallit ja työkalut

Seuraavaksi esitellään konkreettisesti hankkeen aikana nuorten osallistamiseksi käytettyjä toimintamalleja ja työkaluja. Hankkeessa käytetyt työkalut ovat esimerkkejä ja on hyvä muistaa, että lopputulos ja onnistuminen riippuu aina useasta eri taustatekijästä. Kehotamme kokeilemaan rohkeasti eri tapoja toimia ja kysymään nuorilta heidän toiveitaan osallistumisen muodoista.

Ideapajoissa mukana oli jopa yli 40 nuorta kerralla. Nuoret jaettiin pienempiin ryhmiin yhteisen keskustelun helpottamiseksi.

Kuva: Bea Bergholm

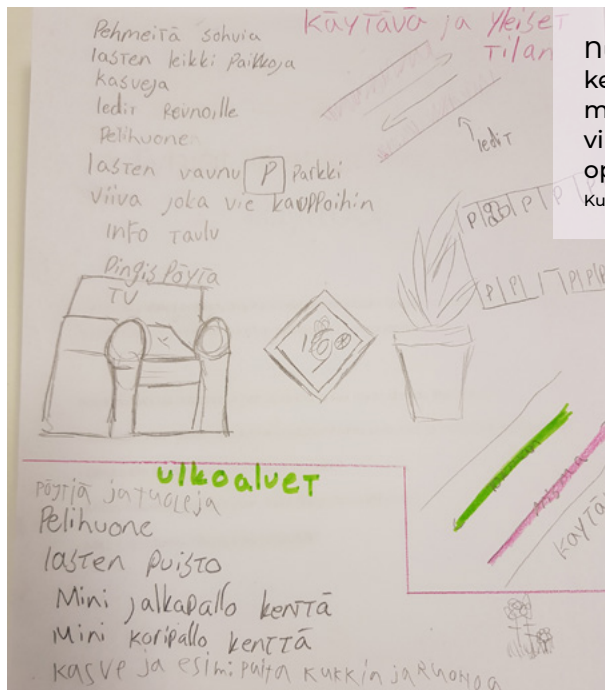
5.1 Ideapajat

Hankkeen ideapajoissa nuoret saivat konkreettisesti vaikuttaa Lippulaivan ja kirjaston ulkomuotoon ja toimintaan. Nuorten lisäksi paikalla oli hankkeen yhteistyökumppaneiden edustajia (kauppakeskuksen suunnittelijoita, kirjaston henkilökuntaa, järjestyksenvalvontaa ja nuorisotyöntekijöitä).

Jotkut mukana olleista nuorisotyöntekijöistä olivat nuorille jo ennestään tuttuja: he toivat mukanaan tapahtumasta kiinnostuneita nuoria ja lisäsivät nuorten turvallisuuden tunnetta.

Nuorille esiteltiin Lippulaivan tulevia tiloja havainnekuvien avulla ja kerrottiin, mihin he konkreettisesti voivat vaikuttaa. Nuoret jaettiin osallistujamäärän mukaan pienempiin ryhmiin keskustelemaan toistensa ja aikuisen kanssa.

Kiitokseksi osallistumisesta kaikki nuoret saivat yhden elokuvaalipun sekä välipalaa. Palkkioiden hankkimiseen osallistumista kannattaa kysyä yhteistyökumppaneilta tai sponsoreilta.

Nuoret toivoivat kauppakeskuksen tiloihin muun muassa viihtyisyyttä, viherkasveja sekä hyviä opasteita.

Kuva: Bea Bergholm

**"yllätyin
et oikeesti
pääsen
vaikuttaan
näi paljon!"**

– nuoren palaute
ideapajasta

HYVÄÄ: Ideapajat saivat valtavan suosion nuorilta. Nuorten tavoittaminen ensimmäiseen tapahtumaan onnistui pitkälti nuorisotyöntekijöiden ja nuorisotilojen avulla. Kun nuoret olivat kerran käyneet itselleen mieluissa tapahtumassa, levittivät he omatoimisesti sanaa ystävilleen.

POHDITTAVAA: Ideapajat vaativat jonkin verran esivalmisteluja. Kannattaa myös pohtia palkitsemisen määrää ja laatua ja pyrkiä siihen, että itse tekeminen olisi tarpeeksi kiinnostava syy osallistua.

VINKKI: Mikäli näyttää, että tulijoita on paljon, kannattaa asioiden sujuvuuden vuoksi pyytää nuoria ilmoittautumaan ennakoon. Kun osallistujia on vähemmän, asiat sujuvat rauhallisemmin ja nuorten kanssa juttelussa voi päästä syvemmälle tasolle.

5.2 Kirjastopaja

Kirjaston suunnitteluun keskittyvässä ideapajassa mukana oli Nuorten Palvelu ry:n työntekijä, kirjaston työntekijöitä ja nuorisotyöntekijöitä. Kirjastopaja järjestettiin paikallisella nuorisotilalla, jotta osallistumiseen olisi mahdollisimman matala kynnyks. Nuorille oli erilaisia ”rasteja”, joissa aikuiset opastivat heitä osallistumaan ja esittämään toiveita kirjastosta.

Rastit olivat: 1) Nuoret askartelivat tunnelmakartan toivomastaan kirjaston sisustuksesta. Näitä käytettiin inspiraationa kirjaston suunnittelussa. 2) Nuoret äänestivät kolmesta valmiista sisustustyylistä mieleisimmän. 3) Nuoret kertoivat mitä tahtoisivat tehdä tai oppia kirjastossa ja mitä välineitä sinne toivoisivat. 4) Lopuksi nuoret saivat antaa lyhyesti suullisesti ja kirjallisesti palautetta tapahtumasta.

Nuoret askartelemassa tunnelmakarttaa kirjastosta.

Kuva: Bea Bergholm

HYVÄÄ: Vain kirjastoon keskittyvä ideapaja takasi, että aikaa kirjaston ideoiden keräämiselle oli tarpeeksi. Paikalle tuli myös nuoria, jotka olivat aktiivisia kirjastokävijöitä ja kiinnostuneita vaikuttamaan nimenomaan siihen.

POHDITTAVAA: Nuorisotilalla järjestettävä tapahtuma vaatii aina hieman erityisjärjestelyjä ja nuorisotilan tavallisen aikataulun huomioimista ja muokkaamista.

VINKKI: Ideapajat tai vastaavat tapahtumat voi mahdollisuuksien mukaan järjestää nuorisotilalla tai kirjastossa, jotka ovat nuorille jo ennestään tuttuja kohtaamispaikkoja. Kannattaa silti miettiä, tavoittaako tässä tapauksessa myös sellaiset nuoret, jotka eivät normaalisti käy nuorisotiloilla.

Nuoria kierroksella
Lippulaivan
rakennustyömaalla
syksyllä 2021.

Kuva: Bea Bergholm

5.3 Työmaavierailut

Nuorille järjestettiin mahdollisuus osallistua Lippulaivan rakennusvaiheessa ohjatuille kierroksille työmaalle. Kaikki osallistujat saivat lainaan turvavarusteet ja heitä kierrätettiin noin tunnin ajan työmaalla, jossa rakennuttajat kertoivat heille tiloista ja vastasivat nuorten kysymyksiin.

Työmaavierailu konkretisoi sitä, millaista tilaa nuoret olivat suunnittelemassa ja antoi heille merkityksellisyyden tunnetta siinä, että vain harvat pääsevät näkemään keskeneräisen kaupakeskuksen läheltä.

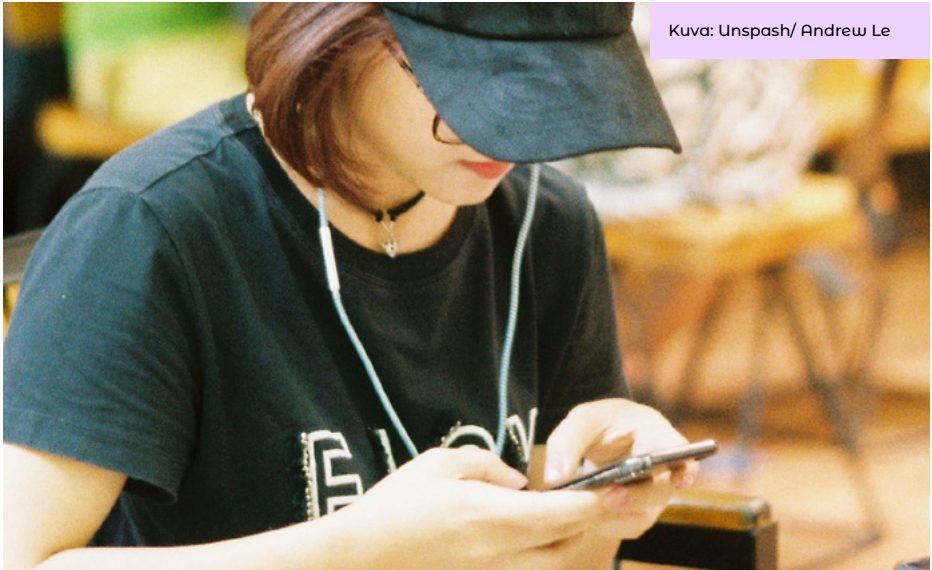
HYVÄÄ: Konkreettista ja aktivoivaa tekemistä. Nuoret olivat todella innoissaan siitä tiedosta, että ovat ensimmäisiä työmaalle pääseviä nuoria.

POHDITTAVAA: Aikuisia täytyy olla riittävästi ja nuorille täytyy kertoa etukäteen turvajärjestelyistä työmaalla, jotta riskit minimoidaan.

VINKKI: Monia nuoria kiinnostaa päästä ns. yleisöltä suljettuihin paikkoihin vierailemaan. Mitä sellaisia paikkoja on, joita muualla toteutettavissa osallisuustapahtumissa voisi turvallisesti hyödyntää?

Kuva: Unsplash/ Andrew Le

5.4 Verkkokysely

Hankkeen alussa teetettiin verkkokysely, jolla kartoitettiin nuorten toiveita Lippulaivasta ja tavoiteltiin nuoria osallistumaan hankkeeseen. Osoitteella ja QR-koodilla varustettuja tarroja jaettiin jalkautumisten yhteydessä ja kehoitettiin nuoria vastaamaan kyselyyn. Vastaamiseen kannustamiseksi kyselyssä arvottiin yhteystietonsa jättäneiden kesken lahjakortti kauppakeskukseen.

HYVÄÄ: Helppo toteuttaa pienellä vaivalla ja budjetilla, vastauksia voi tulla hyvinkin paljon ja kyselyä voi levittää myös somessa.

POHDITTAVAA: Isolla otannalla voi olla vaikeaa osua oikeaan kohderyhmään. Kannattaakin miettiä, tavoitteleeko kyselyn avulla vastausten määrää vai laatua.

VINKKI: Kyselyalustoja löytyy netistä paljon erilaisia. Helppoja ja edullisia/maksuttomia ovat ainakin Google Forms, Webropol ja SurveyPlanet.

Jalkautumiset nuorisotoimen kanssa olivat noin 4–6 tunnin mittaisia ja niiden aikana ehdittiin käydä useassa kohteessa, mm. kauppakeskuksissa ja ulkoalueilla.

Kuva: Bea Bergholm

5.5 Jalkautuminen

Hankkeen aikana jalkauduttiin nuorisotyöntekijöiden kanssa nuorten suosimille alueille Espoossa. Jalkautuessa juteltiin nuorten kanssa kuulumisista, koulusta, vapaa-ajan vietosta ja erilaisista haasteista. Toisinaan myös kerrottiin nuorille mahdollisuudesta osallistua Lippulaivan suunnitteluun ja juteltiin yleisesti kauppakeskuksissa hengailusta.

Jalkautumista tehtiin myös Nojien® eli Nuorten omien järjestyksenvalvojien kanssa kauppakeskus Lippulaivan ja kirjaston tiloissa ilta-aikaan. Eri toimijoiden kanssa jalkautuminen antoi näkemystä erilaisista tavoista kohdata nuoria ja lisäsi ymmärrystä eri toimijoiden rooleista.

HYVÄÄ: Molemminpuolinen tuttuus lisääntyy, saa arvokasta tietoa siitä, mikä nuorten keskuudessa on milloinkin ajankohtaista ja oppii pian tunnistamaan ja tuntemaan tietyn tilan (esim. kauppakeskuksen) vakiokasvot.

POHDITTAVAA: Jalkautuminen tapahtuu iltaisin ja viikonloppuisin, joten aikataulut pitää sopia etukäteen.

VINKKI: Voi olla hyvä perehtyä jo etukäteen jalkautuvaan työhön lukemalla jalkautuvan nuorisotyön käsikirjaa, joita löytyy netistä hakemalla useita erilaisia.

5.6 Pelisääntöpajat

Hankkeessa toteutettiin myös kauppakeskuksen auettua pelisääntöprosessi, jonka tavoitteena oli osallistaa nuoret koko keskuksen pelisääntöjen suunnitteluun ja sitouttaa nuoret noudattamaan niitä. Järjestimme kaksi pelisääntöpajaa, jotka olivat muodoltaan kuten ideapajat (kts. 5.1). Niissä keskusteltiin nuorten kanssa hyvään käytökseen ja kauppakeskuksen turvallisuuteen liittyvistä teemoista.

Pajoissa mukana oli kauppakeskuksen, kirjaston ja järjestyksenvalvonnan edustajia. Etenkin Lippulaivan Nojan® (Nuorten oma järjestyksenvalvoja) tapaaminen oli monen nuoren mielestä kiinnostavaa ja kysyttävää vartioinnista riitti.

Pelisääntöpajojen lopputuotteena oli iso lista nuorten toiveita pelisäännöiksi, joista nettiäänestyksessä valittiin parhaat. Nuoret äänestivät kolme suosikkiaan pelisäännöiksi ja eniten ääniä saaneet viisi ehdotusta valittiin lopullisiksi, jotka laitettiin esille kauppakeskukseen ja kirjastoon.

HYVÄÄ: Nuoret osallistuivat innokkaasti ja heidän ehdotuksensa Lippulaivan pelisäännöiksi olivat todella hyviä ja aiheellisia. Samalla virisi hyvää keskustelua nuorten huolista turvallisuuteen ja käytökseen liittyen.

POHDITTAVAA: Kuten ideapajat, myös pelisääntöpajat vaativat suunnittelua, ennakkojärjestelyjä ja tilavarauksia, jotta kaikki sujuu jouhevasti.

VINKKI: Nuorille on hyvä esittää kysymys ”miksi?”, kun pohditaan yhteisiä pelisääntöjä. Tavoitteena on herättää nuoret pohtimaan syitä ja perusteluja sääntöjen olemassaololle.

Nuorten laatimat Lippulaivan pelisäännöt:

- 1 Laitetaan roskat roskeen**
- 2 Kunnioitetaan toisia ihmisiä**
- 3 Ei kiusata ketään**
- 4 Totellaan henkilökuntaa ja järjestyksenvalvoja**
- 5 Ei väkivaltaa**

Nuoret jaksoivat maalata useamman tunnin keskittyneesti Lippulaivan parkkihallissa.

Kuva: Bea Bergholm

5.7 Katutaidepaja

Nuorten katutaidepajassa nuoret maalasivat Lippulaivan parkkihallin seinään taidetta yhdessä paikallisen katutaiteilijan kanssa. Maaleina käytettiin Lippulaivan rakentamisesta ylijääneitä maaleja. Kuvaa varten pyydettiin nuorilta ideoita siitä, mitä aiheita he haluaisivat maalata ja katutaiteilija teki toiveiden pohjalta luonnoksen.

Osa nuorista tuli mukaan kirjaston järjestämän piirustuskilpailun kautta. Näin saatiin osallistavaa yhteistyötä hankkeen ja kirjaston välille ja tavoitettiin uusia nuoria mukaan toimintaan.

HYVÄÄ: Pysyvä taideteos on konkreettinen osoitus nuorten kädenjäljestä kauppakeskuksessa.

POHDITTAVAA: Vaatii huolelliset ennakkojärjestelyt ja nuorten turvallisuudesta huolehtimista mm. suojavälineillä ja asianmukaisella opastuksella maalaamiseen.

VINKKI: Jos maalataan sisätiloissa, on tärkeää varmistaa ennakoon, että järjestyksenvalvonta, kiinteistöhuolto, siivous sekä muut olennaiset toimijat tietävät missä ja milloin tapahtuu.

A photograph of three young people (two men and one woman) smiling and interacting in front of a chain-link fence. The man on the left is looking down at the woman in the center, who is also looking down at her hands. The woman on the right is looking towards the center and has her hand raised. They are all wearing casual clothing. The background is a chain-link fence with a blurred cityscape behind it.

6. Nuorten tavoittaminen ja yhteistyö

Kohderyhmän nuoriin liittyvät tavoitteet toteutuvat todennäköisemmin silloin, kun useammalla toimijalla on jaettu ajatus siitä, millaisia tarpeita nuorilla on ja miten heidän kanssaan toimitaan tietyssä ympäristössä.

Kuva: Unsplash/ Elliott Reyna

Sopivat viestintäkanavat riippuvat tarkoituksesta ja kohderyhmästä.

Kuva: Nuorten Palvelu ry

6.1 Kohderyhmän tavoittaminen

Nuorille suunnatuista hankkeista tai yksittäisistä tapahtumista kannattaa viestiä mahdollisimman laajasti erityisesti lähialueen toimijoille ja/tai yhteistyökumppaneille. Ulkoisen viestinnän päämääränä voi olla joko tavoittaa kohderyhmän nuoria tai tavoittaa nuorten parissa toimivia tahoja ja ammattilaisia. Sopivat viestintäkanavat riippuvat aina tarkoituksesta ja kohderyhmästä.

Tässä hankkeessa nuorille ja yhteistyökumppaneille viestimisen tueksi perustettiin Instagram-tili (@nuortenlaiva). Tilin kautta jaettiin tapahtumakutsuja mm. ideapajoihin ja työmaavierailuille. Kutsuja uudelleenjakoivat kauppakeskus, kirjastot, muut järjestötoimijat, nuorisotilat sekä nuorisohjaajat ja nuoria tavoitettiin pääosin heidän kauttaan.

Vastaavissa hankkeissa ja nuorten osallisuutta edistävässä toiminnassa kannattaa rohkeasti hyödyntää mediaa, sillä kiinnostusta nuoria käsitteleviin juttuihin on ja yhä useammin halutaan nuorten ääntä ja mielipiteitä kuuluviin valtamediassa.

Nuorten hyvinvoinnin edistämisessä keskeistä on moniammatillinen osaaminen ja yhteisövaikuttavuus.

Kuva: Unsplash/Brooke Gagle

6.2 Yhteisenä päämääränä nuorten hyvinvointi

Yhteistyökumppaneina Lippulaiva-hankkeessa olivat kauppakeskusomistaja, kirjasto, nuorisotoimi sekä järjestyksenvalvonta. Yhteistyökumppanit olivat mukana toiminnan suunnittelussa, nuorten tapahtumissa ja apuna viestinnässä. Lisäksi yhteistyökumppaneiden edustajia oli mukana hankkeen ohjausryhmässä ja moniammatillisessa yhteistyöverkostossa.

Mikäli tarkoituksena on toteuttaa pidempiaikainen hanke, voi ohjausryhmän perustaminen olla hyödyllistä. Ohjausryhmä on tässä tapauksessa hankkeessa mukana olevien toimijoiden jäsenistä koostuva ryhmä, jonka tarkoituksena on seurata ja tukea hankkeen etenemistä.

Lippulaiva-hankkeessa ohjausryhmä tapasi kaksi kertaa vuodessa, ideoi ja arvioi hankkeen käytäntöjä sekä osallistui oppaan suunnitteluun.

Lippulaivaan ja lähialueelle keskittyvän työn tukemiseksi perustettiin hankkeen aikana myös moniammatillinen yhteistyöverkosto.

Verkostoon pyydettiin mukaan kauppakeskuksen ja Nojien® (Nuorten oma järjestyksenvalvoja) lisäksi kirjasto, paikalliset nuorisotilat, jalkautuva nuorisotyö, poliisin ennalta estävä toiminto sekä alueellinen seurakunta.

Yhteistyöverkoston tavoitteeksi määriteltiin jakaa tietoa nuorten hyvinvoinnista ja ilmiöistä, toimia ennaltaehkäisevästi nuorten asioiden edistämiseksi sekä matalalla kynnyksellä reagoida yhdessä huolta aiheuttaviin ilmiöihin.

Vastaavat yhteistyöverkostot tapaavat yleensä vähintään neljä kertaa vuodessa, mutta keskinäinen tuttuus mahdollistaa myös tiheämmän tai harvemman tapaamissyklin tarpeen mukaan.

Verkostolle kannattaa valita vetäjä sekä joka kokoukseen nimetä kirjuri, joka toimittaa osallistuneille muistion kokouksesta. Kokousmuistiota voivat osallistujat kierrättää omissa organisaatioissaan, jolloin mahdollisimman moni pysyy tietoisena verkoston ajankohtaisista asioista.

“On tärkeää ottaa mukaan yhteistyöhön paikallisia toimijoita, joilla on arvokasta tietoa alueesta ja sen nuorista.”

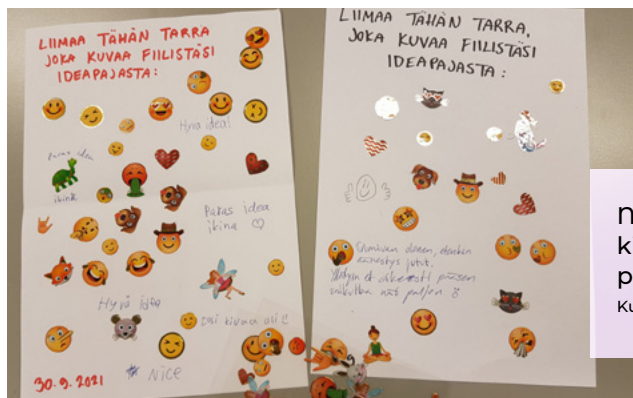
Ohjausryhmää, verkostoa ja yhteistyökumppaneita hyödyntäessä olennaista on moniammatillinen osaaminen ja yhteisövaikuttavuus. Eri koulutusten, näkökulmien ja työkokemusten tuomat edut tulevat esiin, kun työskennellään

yhdessä saman päämäärän (nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin) eteen. Tarkoituksena ei ole tehdä päällekkäistä työtä, vaan tunnistaa paremmin jo olemassa olevia keinoja edistää tavoitetta.

Tavoitteena on, että kaikki yhteistyökumppanit sitoutuvat samoihin tavoitteisiin ja tarkoitukseen. On tärkeää ottaa mukaan paikallisia toimijoita, jotka voivat tarjota arvokasta tietoa alueesta ja sen nuorista.

Tavoitteena on, että hankkeen tai tapahtumien loppumisen jälkeen jotain toiminnasta jää elämään myös käytännön tasolla kauppakeskukseen/alueelle ja että paikallisten toimijoiden on helppo jatkaa työtä.

Kohderyhmän nuoriin liittyvät tavoitteet toteutuvat todennäköisemmin silloin, kun useammalla toimijalla on jaettu ajatus siitä, millaisia tarpeita nuorilla on ja miten heidän kanssaan toimitaan tietyssä ympäristössä.

Nuoret antoivat kiittävää ja innostunutta palautetta ideapajoista.

Kuva: Bea Bergholm

6.3 Nuorten äänen vahvistaminen

Nuorten osallisuuden toteutuminen vaatii myös nuorten osallistumista arviointiin ja toiminnan kehittämiseen. Palautteen ja arvioinnin pohjalta on helpompaa suunnitella entistä parempia nuorten osallistamisen malleja.

Lippulaiva-hankkeessa nuorilta kerättiin suullista ja kirjallista palautetta aina tapahtumien aikana sekä keskitetysti hankkeen loppuvaiheessa. Nuoret saivat kuvata kokemuksiaan tarroilla, vastaamalla muutamiin kirjallisiin kysymyksiin sekä osallistumalla nettikyselyyn.

Palautteen antamisen mallit ja nuorille suunnatut kysymykset sovitettiin nuorten ikä- ja kehitystasoon sopiviksi. Olennaista on, että palautteen antaminen tehdään nuorille mahdollisimman vaivattomaksi ja innostavaksi.

Tärkeää on huomioida myös epäsuora tai hiljainen palaute tapahtumien yhteydessä ja niiden välillä. Lippulaiva-hankkeessa merkillepantavaa oli muun muassa nuorten suuri määrä kauppa-keskuksessa, miten aktiivisesti he käyttivät nuorten toiveesta toteutuneita asioita, miten he puhuivat keskenään keskuksesta tai kirjastosta ja miten nuoret käyttäytyivät tapahtumien aikana.

Yhteistyökumppaneilta tai muilta mukana olevilta tahoilta kannattaa myös pyytää palautetta koko toiminnan ajan. Näin saadaan tietoa siitä, miten kunkin tahon omat tavoitteet ja odotukset täyttyivät sekä saadaan kehittämisideoita jatkoa varten.

Lippulaivan kirjaston pelitila, jonne nuoret suunnittelivat ja toivoivat sisustusta ja tekemistä.

Kuva: Bea Bergholm

7. Lopuksi

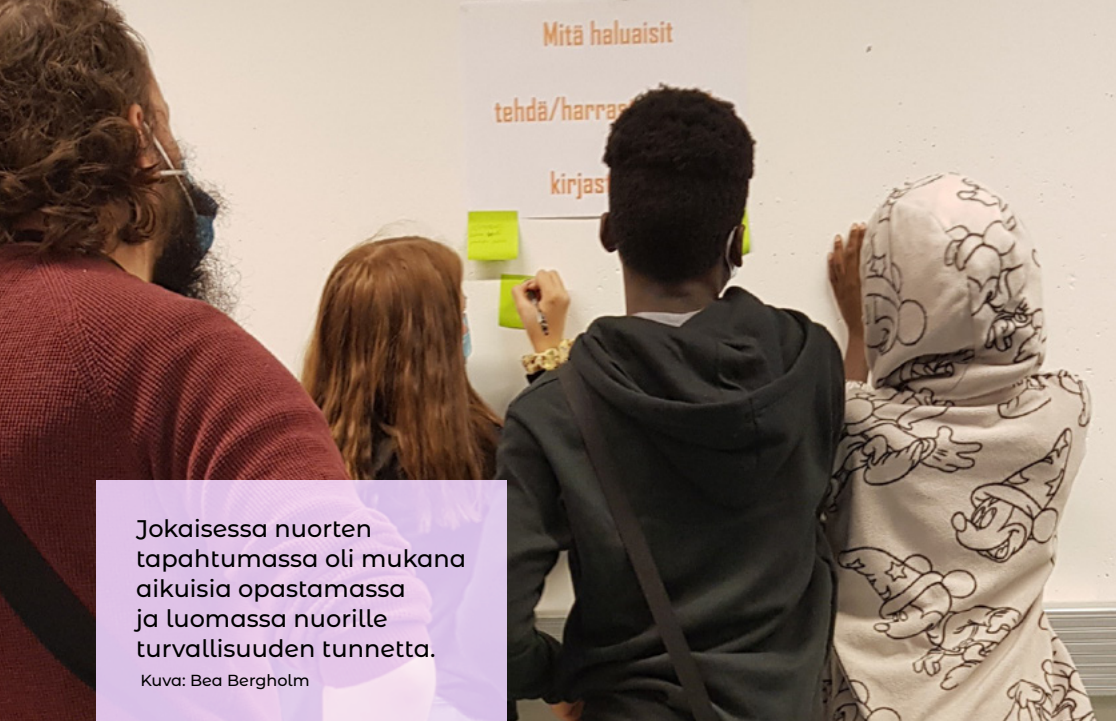
Uskomme vakaasti siihen, että kaikkein vaikuttavimmat ja vallankumouksellisimmat jutut tehdään yhdessä. Yhteisövaikuttavuuteen pyrkiminen ja huolellisesti muotoillut yhteistoimintaprosessit ovat mielestämme ratkaisevan tärkeässä roolissa nuorten osallisuuden parantamiseksi.

Jos tarvitset vinkkejä, tietoa, taitoa ja osaamista taikka kumppania hyvällä asenteella nuorten osallisuuden vahvistamiseen, olethan meihin yhteydessä!

Nuorten reviiireillä -toiminnan asiantuntijat

nuortenpalvelu@nuortenpalvelu.fi

nuortenpalvelu.fi

Jokaisessa nuorten tapahtumassa oli mukana aikuisia opastamassa ja luomassa nuorille turvallisuuden tunnetta.

Kuva: Bea Bergholm

8. Luvuvinkit

[Itla: Yhteisövaikuttavuus](#)

[Nuoret ja osallisuus -sivusto](#)

(Osallisuuden osaamiskeskus)

[Osallisuuden moninaisuus \(Elina Nivala 14.04.2021\)](#)

[Kohti lapsen näköistä osallisuutta](#)

(Pelastakaa Lapset ry 2021)

[Nuorisobarometri 2013, teemana osallisuus](#)

[Collective Impact Forum](#)

[ALL-YOUTH – Kaikki nuoret haluavat määrätä elämästään –tutkimushanke](#)